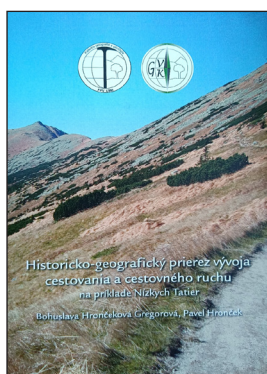

HRONČEKOVÁ GREGOROVÁ, Bohuslava – HRONČEK, Pavel. *Historicko-geografický prierez vývoja cestovania a cestovného ruchu na príklade Nízkyh Tatier.* Banská Bystrica : Katedra geografie a geológie Fakulty prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2023. 265 s. ISBN 978-80-557-2064-7.

Turistika, cestovný ruch a sprístupňovanie prírodných krás Slovenska patria dlhodobo medzi priority štátu i rôznych organizácií. Už od druhej polovice 19. storočia prebiehajú v tomto smere viac či menej úspešné aktivity, usilujúce o zvýšenie zamestnanosti obyvateľstva i príjmov, ktoré je z tohto druhu podnikania a poskytovania služieb možné získať. Stále vo väčšej miere sa téma turistiky, cestovania a cestovného ruchu stáva zaujímavou aj pre vedcov z rôznych oblastí. Tí sa okrem samotného ekonomického prínosu usilujú podať aj historický vývin tohto procesu, jeho vplyv na životné prostredie či často veľmi rozsiahle zmeny, ktoré v krajine vyvoláva.

Dvojica autorov publikácie *Historicko-geografický prierez cestovania...* si vytýčila pomerne náročný cieľ. Priblížiť v podobe základného prehľadu geografický, ale najmä historický vývoj cestovania a cestovného ruchu s dôrazom na postup tohto procesu v oblasti Nízkyh Tatier. V tomto smere zvolili logický a dobre premyslený postup. Po úvodných, skôr teoretických častiach, oboznamujúcich čitateľa so základnou odbornou terminológiou, vnímaním vývoja procesu cestovania v rôznych historických obdobiach či existujúcou informačnou pramennou bázou, pristúpili k podrobnejšej analýze vybraného priestoru. Z tohto hľadiska je ich postup logický a vďaka podrobnému členeniu na kapitoly, podkapitoly a ďalšie menšie celky aj samotným čitateľom bez ťažkosti sledovateľný.

Autori zrozumiteľným a podľa nášho názoru pre čitateľa prístupným spôsobom postupne približujú rôzne možnosti a dôvody cestovania, tak ako sa v minulosti objavovali. Najväčší dôraz položili na predstavenie situácie v oblasti Nízkyh Tatier. Tu sa od prvých zmienok o osídlení cez systematickú kolonizáciu územia postupne do-

stávajú k tomu, čo môžeme z hľadiska cestovania a cestovného ruchu, resp. turistiky považovať za najdôležitejšie. A to, čo si aj samotní autori stanovili ako hlavný cieľ svojho snaženia. Konkrétne: „... *identifikovať a charakterizovať v základných prierezových rovinách počiatky mobility a cestovania v priestore Západných Karpát, resp. spracovať vznik a vývoj moderného cestovného ruchu na príklade Nízkych Tatier*“ (s. 15).

Na lepšie zvládnutie tohto pomerne náročného problému si následne stanovili celý rad parciálnych cieľov, ktorých naplnenie sa stalo vlastne základom náplne pre jednotlivé kapitoly a podkapitoly publikácie. Autori pritom celkom prirodzene využili nielen výsledky svojho dlhodobého výskumu všeobecne, ale tiež značné množstvo už existujúcej a dostupnej literatúry k danej téme. Jej škála je široká, keďže siaha od pramenných prác z 18. storočia až k súčasným textom. I vďaka tomu čitateľ absolvuje pomerne podrobný exkurz, zasahujúci aj do oblastí, ako politická situácia, zbojníctvo či počasie. Tie síce s cestovným ruchom a cestovaním v konkrétnych obdobiach súvisia, z pohľadu človeka venujúceho sa podrobnejšie otázkam cestovného ruchu by bolo možné očakávať väčší priestor pre témy ako napríklad regionálne kúpeľníctvo. Faktom však zostáva, že samotný v názve uvedený pojem „prierez“, naznačuje skôr snahu autorov ukázať popri základných informáciách skutočne pestrú mozaiku problémov a možností, ktoré sledovaná téma ponúka. V konečnom dôsledku tak môžeme konštatovať, že na prísne vedeckom základe ponúkli dôležitý orientačný rámec, ktorý je možné z najmä pohľadu regionálnych dejín ďalej dopĺňať a spestrovať.

Ako v podstate každá, aj táto vedecká publikácia má svoje nesporné klady, ale tiež oblasti, ktoré môžu, v závislosti od individuálnych preferencií čitateľa vyvolať otázky, potrebu vysvetlenia či doplnenia informácií. V tomto prípade samozrejme celkový rozsah publikácie napríklad neumožňuje riešiť podrobnejšie všetky, najmä všeobecnejšie otázky vývoja cestovania a cestovného ruchu. Rovnako k drobným problémom, ktoré sú ale celkom prirodzene súčasťou rozsiahlejších prác, možno zaradiť niektoré nie celkom vhodné znaky či pojmy, napríklad „veľmi čiastočne“. (s. 9) Z pohľadu komfortu čitateľa možno mať istú výhradu k použitej technickej úprave. Ekonomické dôvody pre použitie mäkkej väzby sú síce pochopiteľné. Pri publikáciách, po ktorých čitatelia siahajú častejšie, čo bude predpokladáme aj tento prípad, sa ale rýchlo takáto publikácia deformuje a opotrebováva.

Ako už bolo spomenuté v úvode, autormi stanovený cieľ bol pomerne náročný. Práca celkovo prináša mnoho nových a zaujímavých informácií, ktoré nielen odborná, ale i laická verejnosť určite ocení. Podľa nášho názoru však publikácia súčasne poukázala aj na ďalší, už menej povzbudivý fakt. A tým je skutočnosť, že napriek už desaťročia seriózne prebiehajúcim výskumom, nepochybne hodnotným textom, ktoré v konečnom dôsledku priniesli množstvo nových zistení o krajine, ktorá nás obklopuje a ktorá aj v dôsledku ľudskej činnosti prechádza neustálymi zmenami, stále toho nevieme dosť. Každá nová práca, vrátane publikácie B. Hrončekovej Gregorovej a P. Hrončeka, prináša na niektoré otázky kvalifikované odpovede. Súčasne ale nastoľuje, rovnako ako zmeny prebiehajúce v čase, aj nové, rovnako aktuálne otázky, ktoré bude v budúcnosti potrebné tiež, rovnako odbornou formou zodpovedať.

Patrik Derfiňák